

## Platon

## Hippias Větší

H. se chlubí, že je všude vítán, radí lidem i městům /Lakedaimon aj./  
 S. se diví, proč dávní mudrcové /Thálés, Anaxagorás/ se drželi stranou politiky  
 H. neměli k ní schopnosti, prý sofisté moudřejší dnes, než kdysi mudrci  
 S. zmiňuje Gorgiu /vynikající řečník z Leontin/, pořád zdůrazňuje, že sofisté berou peníze za své vyučování moudrosti od mladých lidí  
 S. mmch zmiňuje, že díla /umění/ z minula jsou dnes k smíchu /Plat's postoj k umění?/  
 S. dále zmiňuje i Prodikaa /totéž: úspěšný řečník a peníze za učení/  
 S. nakonec zmiňuje ještě Prótágoru /ten získal nejvíc/  
 H. se chlubí, že vydělal ještě víc  
 S. (asi ironicky) jej chválí - H's moudrost se vskutku liší od starých /podle H's asi hlupáků/  
 S. dnes platí, že mudrc má být chytrý hl. pro sebe → nejlepší ten, kdo vydělává nejvíc  
 H./S. - první zádrhel - H. přiznává, že u Spart'anu neuspěl  
 S. chce vědět, proč - není to ani, že nechtěli, ani že by neměli peníze, ani že by to dovedli lépe, ani že by otcové žárlili, že synové lepší jich x Sparta přesto spořádáaná → ctnost se tam těší úctě  
 S. a protože H. nejlépe z lidí ví, jak ctnost předávat druhým → je to divné  
 H. to vysvětluje, že pro Spart'any nevlastenecké měnit zvyky, obyčeje, tradice  
 S. oponuje - u Lakedaimoňů nevlastenecké jednat správně?  
 H. u Spart'anu je nezákonné vychovávat, učit dle cizích metod  
 S. kontruje - co je smyslem zákonů? - aby obci co nejvíce prospěli - uspořá. obec bez zákona neexistuje  
 S. "Když se ti, kdo mají v úmyslu zákony ukládat, minou s dobrem, pak se minuli s dobrem, pak se minuli s právem i s cílem zákona, co myslíš?"  
 S. moudří /x většině/ toto uznávají → pro Spart'any by bylo užitečnější řídit se H's metodou, byť cizí  
S. dochází až k tvrzení, že Spart'ané vlastně vychovávají protizákonně /zákon = užitečný pro obec/  
 S. se následně ptá, za co přesně Sp. Hippiu chválí /byť se neřídí jeho metodami/  
 S/H. ani za geometrii, matematiku, jazykové znalosti, hudbu  
 H. chválí jej a nejraději poslouchají, když vypráví o rodokmenech hérůů a lidí, zakládání měst a vůbec o minulosti (má dobrou paměť)

- obrat v hovoru: S opouští H's osobu jako téma - převádí řeč na "malou otázku"
- S. má vážný problém - kdosi se jej zeptal: "jak víš, S, které věci jsou krásné a kt. ošklivé. Dovedl bys mi snad říci, co to je krása?"
- S. se dostal do rozpaků, neuměl odpovědět, ale umínil si, že jakmile potká "prvního z vás moudrých", zeptá se, nechá se poučit
- S. pro H. to jistě je jen maličkost, mezi jinými věcmi, kt. zná
- H. to je opravdu maličkost, "nestojí za řeč" - dokázl by S-a naučit mnohem více
- S. nabízí, že bude napodobovat svého dřívějšího protivníka /co jej dostal do rozpaků danou otázkou/  
 S. spravedliví jsou spravedliví právě svou spravedlivostí /H. ano/  
 S. spravedlivost je tedy něco skutečného /H. ano/ → S mudrci moudří moudrostí; krásné věci krás. krásou  
 S. "I tyto věci tedy náleží mezi skutečnosti, jinak by neměly ten účinek." /H ano/  
 S. krása je tedy skutečností - "co to je ta krása?"  
 H. nechápe rozdíl otázek "co je krásné?" a "co je krása?" /H. "to je přece totéž"/  
 H. "věz, S, že krásná dívka, to je krása." /dále: je to mínění všech/  
 S. "pakliže krásná dívka je krása, pak existuje něco, co dělá krásné věci krásnými."  
 S. chválí, ale pokračuje: co krásná klisna? /H. ano/  
 H. souhlasí, že i hrnec /správně udělaný a krásný/ je krása, ale ne taková jako klisna  
 S./H. - odstupňují v dialogu krásné věci (bytosti): hrnec < klisna < dívka < bohyně  
 /H: "vedle bohů lidské pokolení krásné není"/  
 S. opakovaně mluví o "kráse jako takové", o "podstatě krásy", "co dělá krásné věci krásnými", když se k nim přidá  
 → H. oponuje tedy, že je to zlato  
 S. Feidias udělal Athéně /socha/ tělo ze slonoviny /a taky je to krásné/  
 H. připouští, že i slonovina je krásná  
 S. ale oči udělal z mrmaoru - "což i krásný kámen je krása?" /H. ano, tam, kde vhodně užít/  
 S. to ale pak věci krásné i ošklivé, dle užití - S /ústý imaginár. protivníka:/ "co se hodí, je krásnější > co se nehodí"

H. konečně aspoň chápe, že S. hledá "takovou krásu, která se nikdy, nikde a nikomu nebude jevit jako ošklivá" /S. "výborně, teď jsi to pochopil"/

H. nejkrásnější ve všech ohledech, vždy a všude: bohat, zdrav a ctěn mezi Řeky + krásný a velkolepý pohřeb od potomků a stejně tak pohřbiv předky

S. namítne, že jeho "protivník" jej po takev  odpovědi zažene hol .

H. nespravedlivě - S. spravedlivě: "protivník" se ptá, co je "samotná krása" a ty mně nechápeš, S. /tj. H./!

S. krása musí zůstat krásou provždycky, být krásou pro všechny, co třeba bohové?

H. nemluvil o bozích, ani o héroích /synech bohů/, ale o héroích /ne synech bohů/

S. pohřbít své rodiče a být pohřben potomky tedy pro někoho někdy je potupné - a není to krásné ro všechny, stejně jak hrnec, dívka

S. chce prozkoumat samu možnost, jestli je krása to, co se hodí?

S. něco se hodí tehdy, když jako přídatek působí tak, že se všechno, k čemu je to připojeno, jeví jako krásné, nebo působí tak, že je to krásné

H. to spojuje - "to působí tak, že věci vypadají jako krásné"

S. to by byla klamná krása /věci by se činily tím přidáním krásnější > skutečně jsou/ - zase :

- co je to, co činí všechny krás. věci krásnými? /jako velikost velikými?/ at' už krásně vypadají nebo ne!"

S → co se hodí, to není, neboť činí věci krásnější > opravdu jsou

H. namítá, že co se hodí, působí svou přítomností, že věci jsou krásné i krásně vypadají

S. "myslíš, že není možné, aby se něco skutečně krásné nejevilo jako krásné, když je v nich to, co je činí krásnými?"

/H. to není možné/

S. co je skutečně K lidé často neuznávají, nejví se jim to tak, vedou o to spory /H. ano/ → skuteč. K. se tedy asi  
vždy nejví krásná!

- kdyby to byla K sama, nebyly by spory - jestli to, co se hodí, působí jen, že věci krásně vypadají /ale netvoří krásu věcí/, není to ta K, kt. hledáme

S. působí co se hodí, že věci a) vypadají K-né

b) K-né jsou? / H. jen (a)/

→ S. co se hodí, není tedy K

H. chce hledat o samotě, rozmyslet se - S. jej varuje, ať hledají společně /aby mu to mohl hned vyvrátit/

- opět začíná nový běh zkoumání: Krása = to, co je užitečné

S. míní tím také schopnost /např. těla, orgánů/

S rozšiřuje df K: "krásným nazveme, co bude užitečné, tam, kde to bude užitečné, k čemu - a kdy a co ve všech těchto ohledech nebude k ničemu, nazveme ošklivým." /H. ano/

S. schopnost = krása, neschopnost = ošklivost? /H. ano/

S v politice to vidět, ale také moudrost = nejkrásnější věc /nevědomost nejošklivější/

- rozlišení neschopnost x chybování

S. kdo něco dělá, tedy schopen to dělat - ale zlé skutky dělat - také schopnost, ale ne krásná → schopnost a užitečnost neznamená krásu → oprava definice: "krása je to, co je užitečné a schopné dobra"

S připojuje další výměr: výhodnost - co výhodné - jeví se krásné  
 co výhodné - působí dobro  
 co působí, je příčina } Krása je příčina Dobra

S. dále analyzuje pojmy "příčina" a "výsledek"

S. zabýváme se krás. věcmi /a přemýšlením/, protože jejich "dílo" a "potome" je dobro

- K je 'otce' D /má tu fkcí/ → otec není syn a naopak (viz příčina / následek)

-  $K \neq D$  ani  $D \neq K$  - ani S ani H se to celé nelíbí

- k předchozímu závěru právě vedla teorie, že  $K =$  užitečné, výhodné, schopné působit

S. je v koncích, co dál? - H. opět navrhuje, že sám něco uváží

S další návrh: K = potěšení vnímané sluchem nebo zrakem /ne tedy jiný druh rozkoše, potěšení/

/"K je to, co je příjemné našemu sluchu i zraku"/ /H. ano/

S. co obyčejně a zákony /příjemné sluchu a zraku?/? - S. to nechává stranou /zatím/

S. "zůstaňme u toho, čím se nám příjemné jeví krásným" - námitka: Jakto, že ostatní příbuzné vjemy /jídlo, pití, láska aj./ za krásné neuznávají?

S. protože lidé tyto věci, byť nanejvýš rozkošné, příjemné, za Krásné nepovažují - tak by ale sám neodověděl!

S. jde o to, co je K sama, ne co si myslí většina → S: "*Krása je tedy jen, co je příjemné zraku a sluchu*"

S zkoumá dále vztah obou složek /zrak, sluch/ - "obě ty příjemnosti jsou krásné jak samy o sobě, tak i obě dohromady."

S. zkoumá dále, proč byly určeny zrovna zrak/sluch jako znaky K - příjemnosti

S. obě složky musí mít zase něco společného, totožného, protože kdyby rozkoš vidění byla krásná tím viděním, pak by nemohla existovat K sluchová, kt. z vidění nepochází! a naopak

- K nemá pramen ani ve vidění, ani ve slyšení samotných složek, protože je právě v obou!!!

- to něco /co je činí krásným/ je na obou zároveň a na každé zvlášť

H. se diví, že by obě měly něco K společně, ale ne samy zvlášť / každá jen o sobě/

H. *"nikdy přece nenajdeš takovou vlastnost, kt. nemám já ani ty a kt. máme oba dohromady."*

S. oponuje : oba můžeme mít vlastnost dohromady /ale ne zvlášť/

H. oponuje spravedlivostí /oba i každý zvlášť/, zdravím, atd. - vytýká S-ovi nelogičnost, pitvá K aj. od skutečnosti

S. vyvrací - např. "být jedincem", "sudovost" atd. /číslo 2 je sudé, ale obě jednotky, které společně sudé, samy ne/

S. závěr: *"není tedy nezbytným důsledkem, že vlastnost, kterou mají oba, má i jeden z obou, ani neplatí naopak, že ta vlastnost, kt. mají oba jednotlivě, mají také oba dohromady. . ."*

S. vrací se k rozkoši, kt. K-á - obě i každá /složka/ zvlášť jsou K-é

- z předchozího ale zase plyne, že jednotlivě krásné nejsou

S. neví, kam zařadit K /do vlastností K's - zdraví, nebo do vlastností typu "sudovosti" ?/

S. mohlo by to totiž být jako s čísly - u sudovosti totiž mohou ji tvořit i lichá čísla, i sudá

- rozkoš způsobená viděním a slyšením podle logiky nemůže být krásou /přivádí nás k logic. nemožnostem/

- S "připadá mi nelogické, abychom oba dohromady byli krásní, kdežto jednotlivě nikoliv, nebo naopak"

/autor.koment.: to je otázka - nezná Platon vztah, souhru, relaci třeba neutrální. prvků, kt. se teprve ve vztahu stávají krásnými, viz Herbart a formalismus?/

• tedy opět nový začátek - co na obou rozkoších K.é? - že jsou nejméně škodlivé

K je prospěšná rozkoš, ale to zase vede k rozdílu  $K \neq D$  /viz výše/!!!

• závěr: S: co je krásné, není snadné /CHALEPPA TA KALA/ /přísluví, S. uznává jeho oprávněnost/

- ale S - má z toho aspoň užitek, -- i když stále nevíme, co krása - x H. - pitominky, rozpitvávání